

Etiske perspektiver på dyr og miljø

Espen Gamlund, PhD

Sekretariatsleder Den nasjonal forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)

Innhold

- o Kort om etikk
- o Etikkens fire grener
- o To tilnærminger til miljøetikk
 - Antroposentrisme
 - Ikke-antroposentrisme
- o Etske perspektiver på bruk av dyr og miljø i dag
 - Dyreetikk
 - Klimaetikk

1. Hva er etikk?

- Synonymer: "**Moral**" og "**etikk**"

←
Dagliglivets moral (oppfatningene om riktig og galt, godt og ondt i et samfunn)

↘
Studiet av moralen (refleksjon over moralen eller teorier om hva moral er)

1. Hva er etikk?

Etikkens fire grener:

- i. Deskriptiv etikk
- ii. Normativ etikk
- iii. Meta-etikk
- iv. Anvendt etikk

1. Hva er etikk?

i. Deskriptiv etikk

- Studiet av hvilke moraloppfatninger som gjelder i et samfunn eller innenfor en kultur
- **Beskrivende**
- "Hvordan verden er"
- Historie, sosiologi, psykologi

ii. Normativ etikk

- Vurderinger av og begrunnelser for hva som er moralsk sett riktig og galt
- **Vurderende**
- "Hvordan verden bør være"
- Filosofi, teologi

1. Hva er etikk?

iii. Meta-etikk

- Studiet av moralske begreper og påstander
- Undersøkelse av hvorvidt moralen er subjektiv eller objektiv
- Undersøkelse av hvordan moralsk kunnskap er mulig

iv. Anvendt etikk

- Etikk anvendt på praktiske spørsmål
 - Miljøetikk
 - Dyreetikk
 - Bioetikk
 - Klimaetikk
 - Intergenerasjonell etikk
 - Dataetikk
 - Forskningsetikk m.m

To tilnærminger til miljøetikk

- Hvorfor bør naturen beskyttes?
 1. Er det for menneskenes skyld?
 2. Eller er det også for naturens skyld?
 - (1) Hvis man godtar det første svaret, anser man ikke naturen som et formål i seg selv, men i høyden som en ressurs eller et middel for menneskenes formål.
 - (2) Godtar man det andre svaret, anser man ikke naturen, eller deler av den, bare som et middel, men samtidig som et formål i seg selv.

To tilnærminger til miljøetikk

Antroposentrisme

- Naturen betraktes som en ressurs for menneskelige formål – *instrumentell verdi*
- Idéhistorisk sett den dominerende posisjonen (i hvert fall i den vestlige kulturkrets)
- Aristoteles, Aquinas, Descartes, Kant

Ikke-antroposentrisme

- Naturen betraktes som et formål i seg selv – *egenverdi/iboende verdi*
- Idéhistorisk sett marginal posisjon (mer utbredt i den østlige kulturkrets)
- Mer utbredt i dag
- Albert Schweitzer, Arne Næss, Aldo Leopold,

Tilnæringer til
dyrevern og
naturvern

antroposentriske
tilnæringer

Ikke-antroposentriske
tilnæringer

individualistiske
tilnæringer,
dyrevern

Aristotelisk, stoisk, Augustin,
Thomas Aquinas, Kant

ekstensjonisme på deontologisk
eller utilitaristisk grunnlag;
biosentrisme

holistiske
tilnæringer,
naturvern

grunn økologi, for eksempel
bærekraftig utvikling for
fremtidige menneskers skyld

dypøkologi, landetikk,
økofeminisme, sosialøkologi

To tilnærminger til miljøetikk

- Antroposentrisme
 - Ikke-antroposentrisme
- Hvilken tilnærming er mest egnet som grunnlag for dyrevern og miljøvern?
 - I svært mange saker vil tilhengere av antroposentriske og ikke-antroposentriske oppfatninger kunne komme frem til omtrent de samme standpunkter om hva som bør gjøres – da er det viktig å argumentere ut fra antroposentriske premisser, i hvert fall hvis de blir mer allment anerkjent enn ikke-antroposentriske.
 - Men i en del saker kan det være at tilhengere av ikke-antroposentriske oppfatninger kommer fram til andre praktiske standpunkter enn tilhengerne av antroposentriske oppfatninger. De vil kanskje innta en mer restriktiv holdning til bruk av naturen for menneskelige formål. I slike tilfeller er det viktig å argumentere ut fra ikke-antroposentriske premisser.

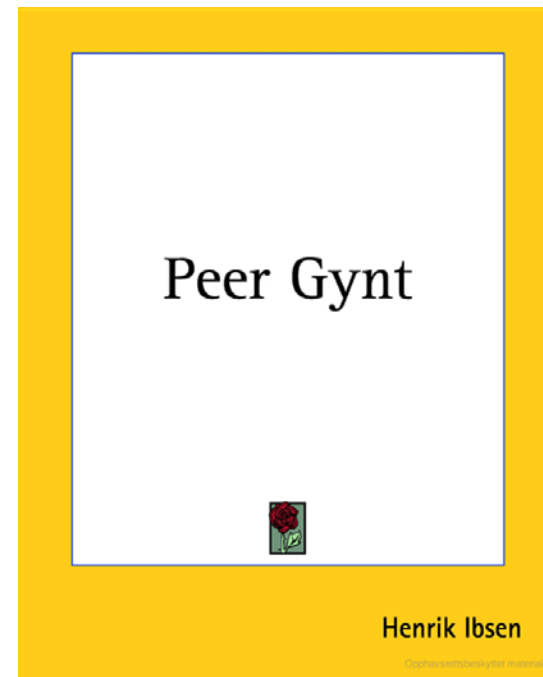

To tilnærminger til miljøetikk

- **Ikke-antroposentrismen:** "Naturen har egenverdi - trærne, plantene, dyrene har en verdi som er uavhengig av våre interesser."
- **Antroposentrismen:** "Jeg er skeptisk – naturens eneste verdi er den verdien den har for meg, som ressurs for meg."
- **Ikke-antroposentrismen:** "Nei, du tar feil. Hvis du ser godt etter så får du øye på naturens egenverdi, og da vil du bli motivert til å beskytte og bevare naturen."
- **Antroposentrismen:** "Jeg er allerede motivert til å beskytte og bevare naturen, men ikke fordi den har egenverdi. Jeg ønsker å beskytte og bevare naturen fordi det har verdi for meg – og for fremtidige generasjoner av mennesker."

- Fanden i *Peer Gynt*.
- "Se, det fik Fanden fordi han var dum, og ikke beregnet sit Publikum".

Moralsk status

- Sentralt spørsmål innenfor miljøetikk:
Hvem eller hva har moralsk status, og på hvilket grunnlag?
- Moralsk status → den status et objekt har hvis vi som moralske aktører gar plikter mot det. Slike objekter får status som *moralske subjekter*.

Moralsk status

- Deontologisk forståelse av moralsk status

Hvis noen er et moralsk subjekt så har vi plikt til å respektere subjektets evne til selvbestemmelse, og dessuten plikt til å ha omsorg for subjektets velferd, f eks til ikke å påføre subjektet unngåelig skade, kanskje til å hindre at en skade blir påført, eller til å lindre en skade som allerede er påført.

Et moralsk subjekts interesser og velferd teller og må tillegges vekt når beslutninger skal fattes om hva det er moralsk sett tillatelig å gjøre.

Moralsk status

- ***Moral status*** = ‘To have moral status is to be morally considerable, or to have moral standing. It is to be an entity towards which moral agents have, or can have, moral obligations. If an entity has moral status, then we may not treat it in just any way we please; we are morally obliged to give weight in our deliberations to its needs, interests, or well-being. Furthermore, we are morally obliged to do this not merely because protecting it may benefit ourselves or other persons, but because its needs have moral importance in their own right’ (Mary-Ann Warren. *Moral Status: Obligations to Persons and Other Living Things*, (1997), Oxford: Oxford University Press).

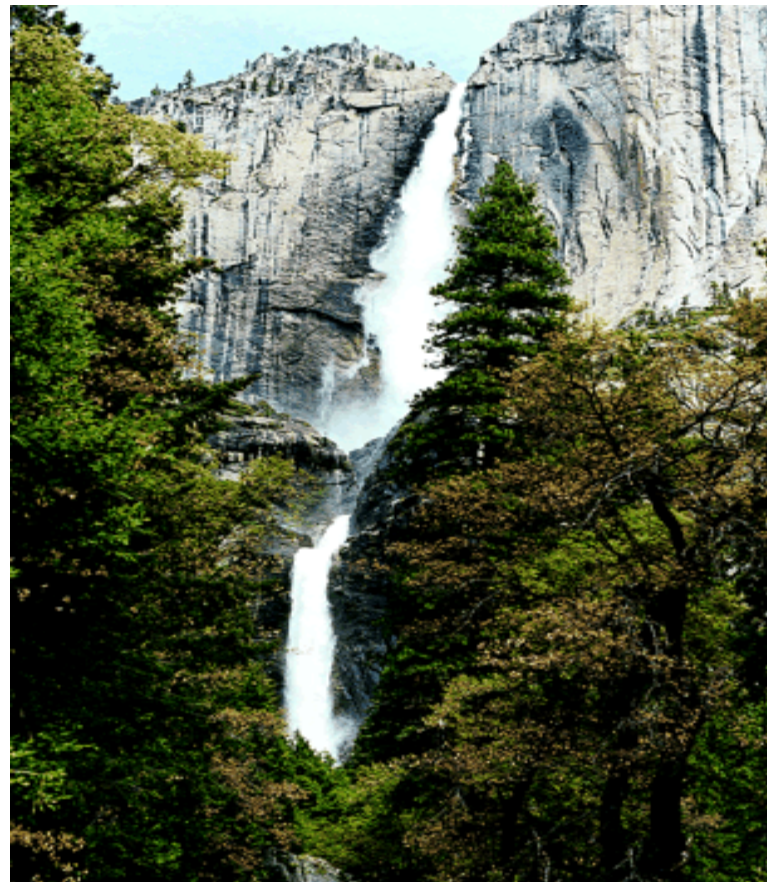
Moralsk status

- Hvem eller hva er å regne som moralske subjekter?
 - ✓ Mennesker (nåværende og fremtidige)
 - ✓ Menneskelig foster
 - ✓ Dyr (høyerestående og laverestående?)
 - ✓ Planter
 - ✓ Artspopulasjoner
 - ✓ Økosystemer

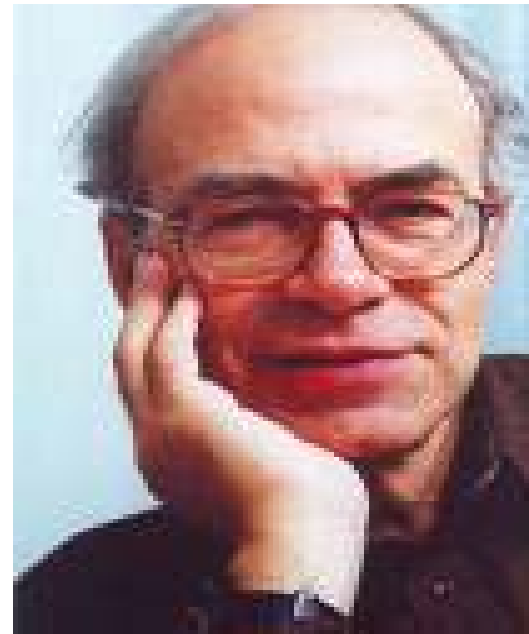
Moralsk status

- Hvem eller hva har moralsk status?
- Vi må se etter kriterier for å tilskrive moralsk status

Peter Singer

- Tar utgangspunkt i Jeremy Bentham's klassiske utilitarisme
- Singers argument: moralsk status kan tilskrives til alle dyr med bevisste fornemmelser, dvs evne til å føle smerte og lyst. Vi kan anta at de er interessert i å minimere smerte og maksimere lyst, og vi bør ta dette i betraktning når vi selv skal treffe avgjørelser som kan berøre deres interesser.
- Vegetarisme, pels, dyreforsøk, jakt, fangst, fiske, underholdning.

**KRONIKK
& DEBATT**

Klassekampen henvender normalt ikke innsendt stoff. Innsendern si e-postadresse blir trykt med mindre innsendern reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, gå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkaar

KRONIKK:

E-post: kronikk@klassekampen.no
Maks 500 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

E-post: debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 tegn og 50 korta ned. Legg ved portrettfoto.

Hilde Reinertsen
Hilmar @ Klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør.
Tollef @ Njåvaget
tolett@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

DEBATT

Tiden er nå inne for å gi dyrenes interesser forrang framfor de menneskelige.

Pelsdyravl bør forbyes

**Espen Gamlund og
Liv Kleveland**
KRONIKK

Vårt menneskesammunn utnytter dyrene i sin interesse, det være seg av rent ernæringsmessige grunner, av økonomiske grunner eller for hyggens og adferdsproblems skyld. Pels har tradisjonelt vært populært i Norge fordi det gir god beskyttelse mot vårt kalde klima. Med tiden har vi imidlertid fått fullgodt alternativ til pels, som ikke lenger er en nødvendighet om vinteren. Opinionsmålinger viser at det å framkaffe fin pels ikke lenger er en allment akseptert begrunnelse for å utnytte dyr. Spørsmålet er derfor om det er grunnlag for fortsatt pelsdyrproduksjon i Norge, eller om tiden nå er moden for å utvikle denne formen for husdyrhold?

Dette spørsmålet er aktualisert i forbindelse med den siste tids avvelinger og usvellige forhold for mink og rev ved norske pelsdyrgårder. Dette er imidlertid ikke første gang næringen bærer kraftig kritikk for forhold som er i strid med reglene for dyrevelferd. I 1998 gikk Dyrebekymringsen Norge til sak mot pelsdyrnæringen. Høsten 1999 fastslått om lagmannsrettsdom at pelsdyrhold var uetisk, men ikke ved lovlig.

Veterinærforeningen har nå foreslått at hele næringen bør avvikles. Begrunnelsen for forslaget er at dagens pelsdyrnæring er basert på holdt av aktive rovdyr i små nettingbur, og ifølge foreningen betyr driftsformen at dyrene ikke får tilfredsstillende naturlige adferdsbehov.

Selv om næringen mot formodning skulle greie å rydde opp i de uverdige forhold som er avdekket den siste tiden, mener vi det er grunn til å stille spørsmål ved næringens videre eksistens. Selv om næringen i fremtiden skulle rette seg etter dagens lovverk, bør det reises spørsmål ved om pelsdyrproduksjon er etisk forsvarelig. Dyrenes lidelser må avveies mot menneskelige

ETIKK: Selv om næringen i fremtiden skulle rette seg etter dagens lovverk, bør det reises spørsmål ved om pelsdyrproduksjon er etisk forsvarelig, skriver kronikkforfatterne.
Foto: SUNE STRINDEL/NTN/STAVEN

interessor i valdør pels og distriktspolitikk. Hvilke interesser skal gi forrang?

Utover å mette noens forfølgelshetsbehov er det et argument at pelsdyroppdrett gir folk arbeid. I Norge finnes det rundt 400 pelsdyrgårder, og næringen sysselsetter færre enn 600 personer. De aller fleste oppdretterne har pelsdyr som binærings- i tillegg subsidiøres de med rundt 50 millioner skatteeksponer i året. Antall pelsfårer er halvvert i løpet av det siste tiåret. Det vil ikke være noen økonomisk katastrofe for vorken oppdret-

pelsdyrføret lagon av, delvis er avfall og biprodukter fra næringsmiddelindustrien. Dette avfall kan innkørtid benyttes med større miljøgevinst til produksjon av bioenergi.

Allerede i forarbeidet til Odelstingsproposisjon 27 fra 1973-74 innrømmet man at pelsdyrhold påfører dyrene lidelse som ut fra en viss type nyttebetraktning var uunndvendig; «moderne pelsdyravl baserer dyrene friheten i en grad som for de fleste pelsdyr antagelig føles som en lidelse. Samtlige pelsdyr som holdes i fangenskap er utpregnet «ville dyr»

«Den dagen dyrevelferden blir etisk forsvarelig vil trolig ikke lenger pelsdyrnæringen være økonomisk lønnsom»

terme eller samfunnet om næringen avvikles.

Et annet argument er at pelsdyrnæringen gir Norge en miljøgevinst fordi råvarene som

som i naturlig tilstand streifer vikt omkring. Den frihetsberøvelsen som påføres dyrene skader deres grunnleggende, artspesifikke «ville instinkter»,

og vi kan tilføye: på den måten blir deres vitale interesser skadelidende.

Nysere forskning om dyrs ønsker og behov har gitt oss enda bedre grunnlag for å trekke samme konklusjon. Selv om dyrene er født i bur, har de medfødte adferdsbehov som krever utløp. Moderne pelsdyrhold medfører således at dyrene gis svært begrensede muligheter for tilfredsstillelse av naturlige adferdsbehov.

Hvordan kan så landbruks- og matminister Lars Peder Brækvik, og pelsdyrnæringen, trekke den motsatte konklusjonen at norske pelsdyr har det bra? Hva vil det si å ha det bra i en slik sammenheng? Hvor bra gir det egentlig an å ha det i et nettingbur på under en kvadrantmeter? Disse spørsmålene fortjener et godt svar.

I tryk lov om dyrevelferd (§ 23) står det: «Dyrevelferd skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gi mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig aifer. Dyrs lovemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel.» Kan man innenfor rammen av normal språkbruk, og med troverdigheten i behold, påstå at rev og mink i pelsdyrproduksjon trykter godt av et «bra» liv pregnet av «trygghet» og «trivsel»?

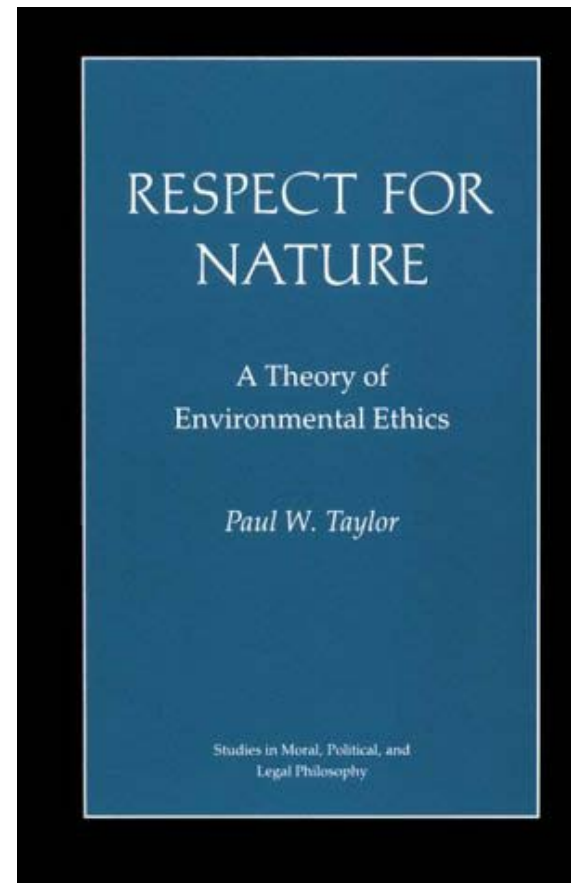
Den dagen dyrevelferden blir etisk forsvarelig vil trolig ikke lenger pelsdyrnæringen være økonomisk lønnsom. På den ene siden er velt skillen sårt menneskelige interesser i forfølgelighet sammen med stadig svakere distriktøkonomiske argumenter. På den andre siden står mink og rev, fratatt alle muligheter til å leve tilnærmet selvvis slik de er skapt for.

Vi mener tiden nå er inne for å gi dyrenes interesser forrang framfor de menneskelige, og til å forby pelsdyrhold i Norge. Norge har nå en gylden mulighet til å stå følge med England, Nederland, Østerrike, Sveits, Italia, Sverige og Danmark, som helt eller delvis har forbudt eller umuliggjort pelsdyroppdrett.

Espen Gamlund,
Ph.d i filosofi, Universitetet i Oslo
Liv Kleveland,
jurist, Dyrevelferdssenteret
espen.gamlund@ifikk.uio.no

Paul Taylor

- Biosentrisk posisjon
- Levende organismer bør tilskrives moralsk status (iboende verdi) fordi de er teleologiske sentre for liv, med en iboende streben etter å virkeliggjøre sine muligheter.
- Alle organismer har interesser som er moralsk relevante.

Arne Næss

- Dypøkologien
- "The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movement: A Summary" (1973).
- En holistisk posisjon
- Lykken består i selv-realisering i form av en forstående og gledesfylt aktivitet. Dypest sett er dette en aktivitet hvor man forstår seg selv som deltaker i livets utfoldelse på jorden. Denne forståelse gir et motiv for å ha omsorg for livet på jorden.

En fremtid for dypøkologien?

- En for radikal posisjon
- Trenger revidering
- Forutsetter premisser som det ikke er allmenn enighet om

Morgenbladet.no - Har dypøkologien en fremtid? - Mozilla Firefox

http://www.morgenbladet.no/apps/pbcs.dll/article?AID=/20060106/ODEBATT/1010600238SearchID=73268646639371

Mest besøkt | Customizable Links | Free Hotmail | Windows Marketplace | Windows Media | Windows

Morgenbladet.no - Har dypøkologien...

Utskriftsvennlig

Har dypøkologien en fremtid?

Arne Næss' dypøkologi må endre kurs på flere områder om den fortsatt skal være en premissleverandør for videreutvikling av menneskenes forhold til naturen.

Del denne artikkelen: [f](#) [t](#) [e](#) [*](#) [+](#) Mer

Av Espen Gamlund, stipendiat ved Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk samt Etikprogrammet, UiO

Det har de siste årene vært mye blest rundt filosofen Arne Næss. Blant annet har han skrevet flere bøker som har hatt mange lesere, og han er blitt hedret med priser og utmerkelser: Nordisk Råds miljøpris for 2002, årets Peer Gynt for 2004, og i februar 2005 ble han tildelt St. Olavs Orden. Nylig utkom også *The Selected Works of Arne Næss (SWAN)* i ti bind på Springer Forlag. Denne utgivelsen rommer en omfattende samling av Næss' publiserte og upubliserte arbeider. I disse dager forbereder dessuten Senter for Utvikling og Miljø (SUM) ved Universitetet i Oslo, å opprette Arne Næss Chair in Social Justice and the Environment. Formålet med denne Chair er å invitere fremtredende internasjonale forskere til et opphold ved SUM, for å engasjere seg i Næss' tenkning. Det inviterer samtidig til refleksjon omkring Næss' miljøfilosofiske tenkning og engasjement. Det følgende er i så måte et forsøk på å rette et

Gi beskjed til oss på:
Telefon
21 00 63 00 (fast i)
E-post
abo@morgenbladet.no

Vi ettersender avisen du ikke har fått eller godskriver ditt abonnement med en uke.

OM MORGENBLADET

Kontakt oss

Bestill abonnement

Min side

Fullført

Start | Spa... | Mor... | Sek... | Etis... | Yon... | iTunes | Dyp... | Etik... | For... | Re... | Env... | Ned... | Pels... | Ado... | NO | 09:37

Etiske perspektiver på bruk av dyr og miljø i dag

- Dyreetikk

- Hva er tillatelig bruk av dyr for menneskelige formål?
- Menneskelige interesser versus dyrenes interesser – hvilke interesser skal gis forrang?

Kan dagens kjøttproduksjon moralsk sett forsvares?

- Kylling, gris, ku, sau
- Er det evt. mer problematisk å spise det ene eller det andre?

Kan pelsdyrhold moralsk sett forsvares?

- I Norge finnes det rundt 400 pelsdyrgårder, og næringen sysselsetter færre enn 600 personer.
- De aller fleste oppdretterne har pelsdyr som binæring. I tillegg subsidieres de med rundt 50 millioner skatte kroner i året.

Kan dyreforsøk moralsk sett forsvares?

- Forskere hevder at dyreforsøk er nødvendige for å utvikle nye medisiner (til mennesker)
- Hvis det er nødvendig, så har vi en plikt til å forårsake minst mulig skade på forsøksdyrene, evt. sørge for at de ikke lider unødvendig.

Kan sirkus, tyrefekting m.m. moralsk sett forsvares?

- Eksempler på tilfeller hvor menneskelige uvitale interesser gis forrang fremfor dyrenes vitale interesser
- Sirkus uten dyr?
- Økt motstand mot tyrefekting

Hva med annet husdyrhold – hund, katt (såkalte kjæledyr)?

- Er det moralsk sett problematisk å holde dyr i bur?
- Hva med hund i bånd?
- Kan vi vite med rimelig sikkerhet om dyr har det bra?

Etiske perspektiver på bruk av dyr og miljø i dag

- Klimaetikk
- Klimaendringer reiser vitenskapelige, politiske, økonomiske og etiske spørsmål og problemstillinger
- Tverrfaglig problem

Hvorfor er klimaendringer et etisk anliggende?

- "Climate change is fundamentally an ethical issue" (Gardiner, 2004, p. 556).
- Hvorfor?
- Klimaendringene er en av de mest alvorlige miljøproblemene vi står ovenfor.
- De vil ha alvorlige negative følger, og forårsake skade på, millioner av mennesker – både nåværende og fremtidige generasjoner.
- ☐ Å hindre menneskelig lidelse er et etisk anliggende.

Hvem er ansvarlige for klimaendringene?

- Mennesker i den rike delen av verden må ta hovedansvaret for problemene forbundet med klimaendringene.

“Den som søler må selv rydde opp”

Hvem påvirkes av klimaendringene?

De fattige

- ▣ Verdens fattige vil rammes hardest og raskest av klimaendringene. De vil også være dårligst i stand til å takle de problemene som kommer med klimaendringene. Det råder derfor en dyr urettferdighet ved at klimaendringene er forårsaket av den rike verden, mens den rammer den fattige verden. Accordingly,.
- ✓ *Global etikk / global rettferdighet*

Fremtidige generasjoner

- Global oppvarming vil mest sannsynlig ha negative konsekvenser for fremtidige generasjoner, og dette reiser spørsmålet om vårt ansvar overfor fremtidige generasjoner.
- ✓ *Intergenerasjonell etikk / rettferdighet*

Klimaendringer som et spørsmål om negative og positive plikter

- I moralfilosofien skiller man mellom to typer av plikter – ‘den negative plikten til ikke å skade’ og ‘den positive plikten til å hjelpe’ – som er av relevanse for vår diskusjon.
- Du kan oppfylle dine negative plikter uten å løfte en finger, mens for å oppfylle dine positive plikter så må du faktisk gjøre noe.

Klimaendringer som et spørsmål om negative og positive plikter

- Når en persons handlinger er kausalt forbundet med skjebnen til en annen person, så skiller filosofer mellom to ulike måter å beskrive relasjonen mellom de to personene på.
 - A. I det første tilfellet så gjør den ene personen noe aktivt for å forsøke å skade den andre personen
 - B. I det andre tilfellet så unnlater den ene personen å gjøre noe han kunne ha gjort for å forhindre at den andre personen ble skadet.

Kaste-baby-eksemplet

A. Du kan kaste en baby i vannet slik at den drukner,

eller

B. Du kan unnlate å redde en baby som allerede er i vannet, og som en følge av dette så dør babyen.

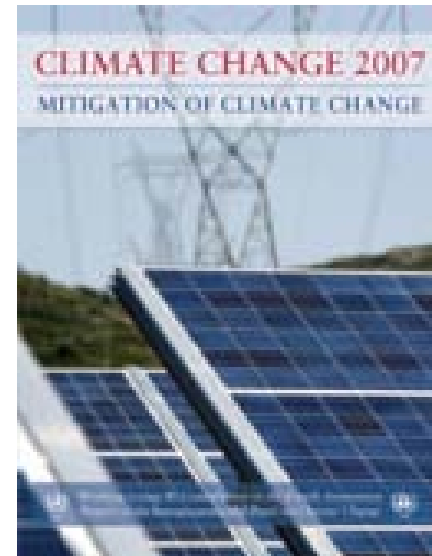
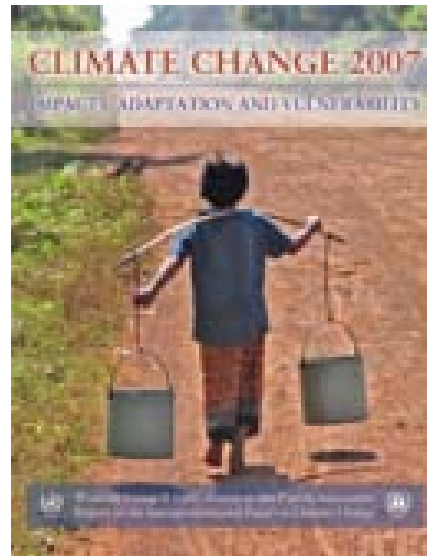
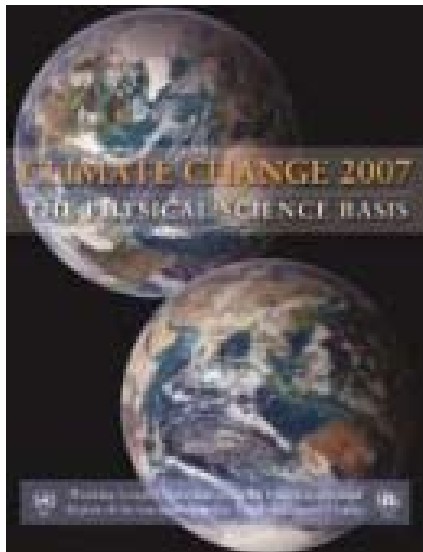
Klimaendringer-eksemplet

A. Vi kan forårsake global oppvarming, og som en følge av dette forårsake skade på eller døden til andre mennesker.

eller

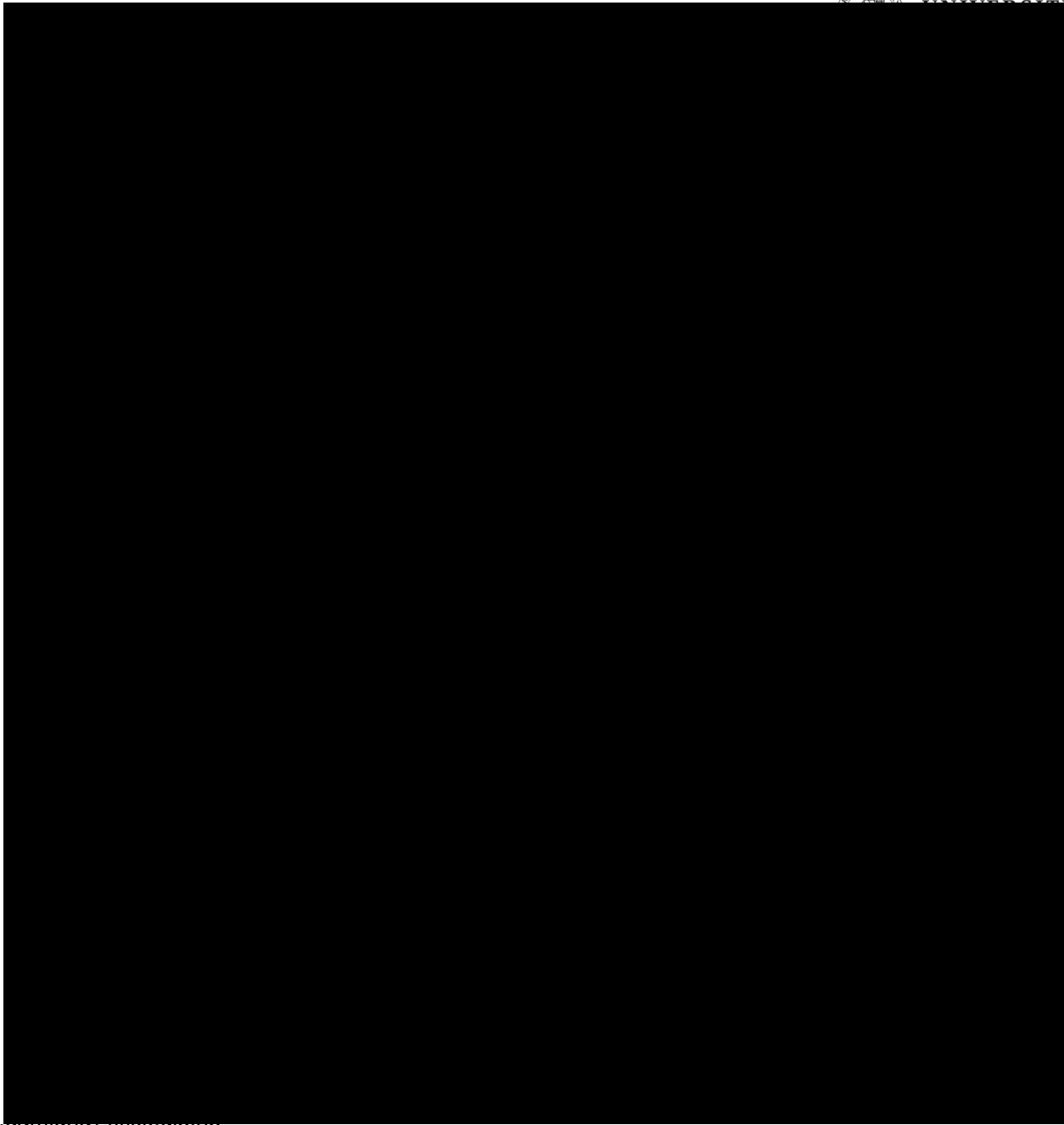
B. Vi kan unnlate å gjøre noe med den globale oppvarmingen, og som en konsekvens av dette vil andre mennesker kunne påføres skade eller dø.

- Det er veldig sannsynlig at menneskelige aktiviteter har forårsaket global oppvarming

Kilde: World Bank, online database, 2004

http://maps.grida.no/go/graphic/national_carbon_dioxide_co2_emissions_per_capita

Vitenskapelig usikkerhet

- Vanskelig å ta stilling til de vitenskapelige hypotesene om jordens tilstand og alvorligheten av klimaendringene.
- Førre var holdning
- Hva om det er for sent å gjøre noe? (James Lovelock)
- Titanic-eksemplet

Kronikk

LES MER PÅ db.no/meninger

Moralsk betenkelig

Framtidige generasjoner kan anklage oss for klimateksterlig uvilighet hvis vi ikke tar klimaeffektene på alvor, skriver Espen Gamlund

Espen Gamlund (1964), L&L

PER KLIMAPOLITIKK er det som har gjort seg gjeldende som et av de viktigste spørsmålene i vår tid. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Et av de viktigste spørsmålene i vår tid er klimapolitikken. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Klimapolitikken er et av de viktigste spørsmålene i vår tid. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.

Dagbladet TIPSTELEFONEN 24 00 00 00

ALFA SPIDDER
På jakt etter en Alfa Spider? Kontakt oss på telefon 24 00 00 00. Vi har flere modeller tilgjengelig, og vi kan hjelpe deg med å finne den perfekte bilen for deg.

BYTTING AV BIL
Vil du bytte bil? Vi har flere alternativer tilgjengelig, og vi kan hjelpe deg med å finne den perfekte bilen for deg. Kontakt oss på telefon 24 00 00 00.

BYTTING AV BIL
Vil du bytte bil? Vi har flere alternativer tilgjengelig, og vi kan hjelpe deg med å finne den perfekte bilen for deg. Kontakt oss på telefon 24 00 00 00.

BYTTING AV BIL
Vil du bytte bil? Vi har flere alternativer tilgjengelig, og vi kan hjelpe deg med å finne den perfekte bilen for deg. Kontakt oss på telefon 24 00 00 00.

BYTTING AV BIL
Vil du bytte bil? Vi har flere alternativer tilgjengelig, og vi kan hjelpe deg med å finne den perfekte bilen for deg. Kontakt oss på telefon 24 00 00 00.

PFU er et av de viktigste spørsmålene i vår tid. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til. Det er et spørsmål som har vært diskutert i mange år, og som har vært diskutert i mange år til.